Posudek na diplomovou práci Zuzany Ráczové: *Srbská poviedka v druhej polovici 19. storočia. Dedinská poviedka*

FF UK, obor: Slavistika se specializací serbistika/slavistika se specializací slovakistika

Posudek vypracoval: PhDr. Jaroslav Otčenášek PhD.

Zuzana Ráczová si pro svou diplomovou práci vybrala dosud v českém prostředí komplexněji jen málo zpracované téma venkovské povídky období srbského realismu 2. poloviny 19. století. Některé dílčí studie se sice věnovaly osudům jednotlivých autorů této doby a jejich tvorbě, ale širší vyhodnocení populárního literárního žánru, kterým obecně v době realismu vedle románu povídka bezesporu byla, však v českém prostředí zůstává stále spíše na okraji zájmu.

Po úvodu nás autorka ve druhé kapitole seznamuje se širším historickým kontextem srbské povídky. Tento začátek je nezbytný, neboť žánr povídky se v 19. století nejvíce rozvíjí právě v období realismu. Autorka zároveň zmiňuje předchozí a následný vývoj literárních dějin (včetně pozdního realismu až do 1. poloviny 20. století) a mezinárodní souvislosti, čímž kontext ještě rozšiřuje.

Třetí oddíl se věnuje již konkrétní charakteristice realistické povídky jako literárního útvaru, jejích hlavních znaků a podoby v srbském prostředí. Autorka si také dobře všímá intenzivních folklorních vlivů, včetně schematizovaných postav, které obecně v balkánských literaturách působí podstatně silněji než třeba v západní či střední Evropě. Zároveň si dobře všímá jisté specifičnosti povídek z venkovského prostředí, které podávají vesničtí povídkáři - *seoski pripovedači* - Milovan Glišić, Laza Lazarević a Janko Veselinović. Je to samozřejmě logické, neboť většina srbského obyvatelstva ve 2. polovině 19. století žila na venkově. Realistické povídky, které se odehrávají v městském prostředí, tvoří v tomto období v srbské tvorbě jen velmi malý podíl. Autorka následně nejprve detailně popisuje tvorbu předchůdců zmíněných tří autorů, tedy tvůrců přechodně romanticko-realistického charakteru v dobových historických i literárních souvislostech, následně se podrobněji věnuje

„selským povídkářům“. Poté líčí osudy a tvorbu i dalších realistických autorů, v jejichž díle povídka zabírala už spíše menší prostor.

Čtvrtá kapitola se věnuje detailněji selským vypravěčům jako jakési zvláštní skupině autorů a Z. Ráczová se snaží zjistit, jaké jsou v jejich dílech shody či rozdíly, vypichuje zásadní momenty z jejich biografií, které měly vliv na konstrukce povídek apod.

V blízkém duchu se nese i pátá kapitola, která se snaží postihnout specifika vesnické povídky jako takové. Všímá si dobových souvislostí a zásadního vlivu folklorních schémat na recepci uměleckých děl v srbské společnosti, popisuje hlavní typy postav a zápletek a proměn, ke kterým v srbské společnosti této doby dochází.

Diplomová práce je uzavřena šestou kapitolou, zaměřenou na vesnickou povídku jako inspirační zdroj pro následující generace autorů, a závěrečným shrnutím poznatků.

Autorce se podařilo neotřelým a svěžím způsobem zpracovat zdánlivě vcelku jasné a přehledné období srbského realismu. Tím, že se rozhodla specifikovat své pole na základě literárního žánru, bylo možné dojít k velmi zajímavým závěrům a souvislostem. Jasně se ukázalo, nakolik byl srbský realistický autor při svém psaní svázán tradicemi a zvyky svých čtenářů i svými vlastními. Závěr sice autorka pojala trochu úsporně, ale jinak nemám výhrad. Práci tedy rozhodně doporučuji k obhajobě.

v Praze 23. 5. 2011